

**ETXAURIKO UDALAREN TOKIKO
PROTOKOLOA, UDALERRIKO EREMU
ETA ESPAZIO PUBLIKO GUZTIETAN
ERASO SEXISTAK PREBENITZEKO ETA
HORIEI AURRE EGITEKO**

ETXAURIko udala
Ayuntamiento de **ETXAURI**

**PROTOCOLO LOCAL DEL
AYUNTAMIENTO DE ETXAURI PARA LA
PREVENCIÓN Y ATENCIÓN DE
AGRESIONES SEXISTAS EN TODOS LOS
ÁMBITOS Y ESPACIOS PÚBLICOS DEL
MUNICIPIO**

AURKIBIDEA

I. ZATIA: ESPARRU OROKORRA	1
1. AURKEZPENA	1
2. TOKI-ERAKUNDEAREN ERABAKIA	1
2.1 ZIOEN AZALPENA	2
3. HELBURUAK	4
4. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN KONTZEPTUALIZAZIOA PROTOKOLOAN	5
4.1 TERMINOLOGIA	6
5. ESKU-HARTZEKO IKUSPEGIA ETA EREDUA	8
II. ZATIA: JARDUKETA KOORDINATUKO PROTOKOLOA	10
1. PREBENTZIO OROKORREKO PROZEDURA	10
2. ESKU-HARTZE OROKORREKO PROZEDURA	11
2.1. ERANTZUNA INTENTSITATE ERTAINEKO/BAXUKO ERASO BATEN AURREAN	12
2.2. INTENTSITATE HANDIKO ERASO BATEN AURREKO ERANTZUNA	13
2.3. ERAKUNDEEN ERANTZUNA	14
2.4. ERAILKETA ETA ERASO OSO LARRIEN AURREAN ERANTZUTEA	15
3. INFORMAZIOAREN TRATAMENDUA	16
4. ERANSKINAK	18

I. ZATIA: ESPARRU OROKORRA

1. AURKEZPENA

Etxauriko Udalaren Protokolo hau, udalerriko eremu eta espazio publiko guztietan eraso sexistak prebenitu eta artatzekoa, bertan atzemandako premiei emandako erantzunaren emaitza da.

Indarkeria matxista giza eskubideen urraketa da, eta batez ere emakumeei eragiten dien genero-desberdintasunen adierazpen larriena da. Aurrerapenak aurrerapen, gure gizarteak aurre egin behar dion arazo handietako bat izaten jarraitzen du, eta jasaten dituenentzat dituen ondorioek modu larrian oztopatzen dute eskubide eta aukera berdintasuna lortzea.

Protokolo honek, gure ustez, gure gizarte heteropatriarkal eta androzentrikoan, emakumeen aurkako desberdintasunak eta diskriminazioak mantentzen dituen egitura-izaerako gizarte-arazo horri ematen zaion erantzunaren eta arbuioaren eraginkortasuna bermatu nahi du, eta horixe da bere adierazpenetako bat: eraso sexistak udalerriko eremu eta espazio publiko guztietan.

Protokolo honen helburua da, halaber, berdintasunaren aldeko kolektibo feministekin eta emakume-elkarteekin koordinatzeko mekanismoak hobeto konpontzea; izan ere, aitortu nahi diegu kolektibo horiek aitzindariak direla eta borroka horretan egin duten ibilbidea, erakundeok arlo horretan dugun erantzukizuna gure gain hartzea lortu baitute. Gainera, beste eragile sozial batzuk ere kontuan hartuko dira, eta Udalaren prozedurak zehaztuko dira indarkeria matxistaren egoerei erantzun publiko azkarra, koherentea eta eraginkorra emateko.

2. TOKI-ERAKUNDEAREN ERABAKIA

Etxauriko Udalaren Osoko Bilkurak, 2021eko urtarrilaren 27an egindako bilkuran, **Etxauriko Udalaren tokiko protokoloa onestea erabaki zuen, udalerriko eremu eta espazio publiko guztietan eraso sexistak prebenitu eta artatzeko**, Etxauriko Haraneko Batzar Feministak, *Gerezi Lilak*, protokoloa betetzeko konpromisoarekin.

2.1 ZIOEN AZALPENA

Etxauriko Udalak, toki erakunde gisa, jarrera aktiboa izan behar du emakumeen aurka erabiltzen diren indarkerien aurrean, salaketa irmo eta bateratua egin behar du, eta horiek prebenitzeko eta desagerrarazteko lan egin behar du.

Gainera, udalerrriaren iraunkortasunarekiko konpromisoak berekin dakar harreman bidezkoagoen eta berdintasunezkoagoen eredu berri bat eraikitzearen aldeko apustua egitea, gure herriaren balio patriarkal eta matxistak behin betiko baztertzeko. Hori lortzeko, onartzen du bere biztanleen eta ingurunearen zaintza jarri behar duela bere politika publikoen erdigunean, balio feministetatik egiten den bezala, emakumeen aurkako indarkeriek garapen jasagarri horren aurkako eraso larriak egiten dituztela sinetsita.

Azken batean, kontua da herritar, pertsona, erakunde eta kolektibo guztiak sentitzea emakumeen aurkako indarkeria ezabatzearen erantzule. Eta gizon helduei eta gazteei **dei berezia** egitea, horretan lagun dezaten eta konplize izan ez daitezen; eta emakume gazteak eta helduak animatzea, era guztietako erasoei erantzun diezaieten eta beste emakume batzuen babesa bila dezaten.

Erakundeen erantzuna foru-araudian jasota dago, bai eta **nazioarteko, Europako eta estatuko araudi** ugaritan ere, eta erabat loteslea da erakunde autonomikoentzat.

Zentzu honetan, honako hauek nabarmendu behar dira:

- **Nafarroako Foru Komunitateko araudia**

1. **33/2002 Foru Legea**, Nafarroako Emakumeen eta Gizonen Aukera Berdintasuna Sustatzekoa.

2. **14/2015 Foru Legea**, apirilaren 10ekoa, emakumeen aurkako indarkeriaren aurka jardutekoa:

- **17. artikulua:** "Toki-erakundeek sentsibilizazio-kanpaina instituzionalak egin behar dituzte, emakumeen aurkako diskriminazioaren eta indarkeriaren gaitzespen soziala sustatzeko eta, aldi berean, emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna sustatzeko.

- **20. artikulua:** "Foru-administrazioak, bere lurralde-eremuko toki-erakundeekin lankidetzan, detekzio, jarduketa eta deribazio protokolo espezifikoak egingo ditu, prozesu horietan duten inplikazioaren eta eginkizunen arabera. Protokolo horiek emakumeen aurkako indarkeriaren adierazpen desberdinei buruzko jarraibideak jasoko dituzte".
- **Bigarren xedapen gehigarria:** "Foru lege honetan aipatzen diren protokolo guztiak nahitaez bete beharrekoak izan dira sinatzen dituzten erakunde, pertsona eta entitate publiko edo pribatu guztientzat".

3. **240/2015 Foru Dekretua**, Berdintasunerako Nafarroako Institutuaren estatutuak onartzen dituena.

4. **17/2019 Foru Legea**, apirilaren 4koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunari buruzkoa.

- **Estatuko araudia**

1. **7/1985 Legea**, apirilaren 2koa, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituena. Horren arabera, udalerriek jarduera osagarriak egin ditzakete "emakumeak sustatzeko" politiken esparruan.

2. **27/2003 Legea**, Etxeko Indarkeriaren Biktimak Babesteko Agindua arautzen duena.

3. **1/2004 Lege Organikoa**, abenduaren 28koa, genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriei buruzkoa.

4. **3/2007 Lege Organikoa**, martxoaren 22koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasun eraginkorrerako.

5. **4/2015 Legea**, apirilaren 27koa, Delituaren Biktimaren Estatutuarena.

- **Europako araudia**

1. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Konpromiso Estrategikoa 2016-2019.

2. Istanbulgo Hitzarmena, emakumeenganako indarkeriaren eta etxeko indarkeriaren aurkako prebentzioari eta borrokari buruzkoa (Estatuak 2014an berretsia).

3. Tokiko bizitzan Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Europako Gutuna (2006)

- **Nazioarteko araudia**

1. Garapen Jasangarrirako 2030 Agenda (Garapen Jasangarrirako Helburuak) (2015)

El seguimiento del Protocolo de Respuesta Pública se realizará de la siguiente manera:

2. Beijingeko emakumeari buruzko mundu mailako konferentzia (1995) eta Beijingeko Adierazpena eta Ekintza Plataforma, 2015ean New Yorken berrikusia eta berretsia (Pekin+20).

3. Emakumearen aurkako bereizkeria mota guztiak ezabatzeko Konbentzioa. (CEDAW) (1979) eta Estatuak 1983an berretsia eta haren protokolo fakultatiboa.
4. Haurren Eskubideen Nazioarteko Konbentzioa (1989).

a) Protokoloaren jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismoak:

Erantzun Publikorako Protokoloaren jarraipena honela egingo da:

Alkatetzaren ardura izango da, **Kultura eta Berdintasun Batzordearen bitartez**, Protokolo honen garapen orokorra koordinatzea.

- b) Ezarpenaren jarraipena egitea, eta bertan egokitzen jotzen diren hobekuntzak proposatzea.
- c) Horretarako, urteko memoria bat egingo da, hitzarmena bete eta garatu den azaltzeko.
- d) % 100eko finantzaketa udalarena izango da.

3. HELBURUAK

OROKORRAK:

- Esku-hartze koordinatua, espezializatua, integrala, kalitatezkoa eta genero-ikuspegia **bermatzea** Etxauriko Udalean dauden eta emakumeen aurkako indarkeriaren aurrean esku hartzen duten erakunde eta toki-erakunde guztietatik.

ESPEZIFIKOAK:

- **Mekanismoak** sortzea emakumeen aurkako indarkeriaren aurrean esku hartzen duten esparru eta profesionalen arteko **koordinazioa** eraginkorra izan dadin eta Etxauriko Udalaren errealitate eta berezitasunera egokituta egon dadin.
- **Komunikazio- eta koordinazio-bideak sortzea** Etxauriko Udalaren eta arreta integraleko sisteman erantzukizuna duten udalaz gaindiko beste erakunde batzuen artean.
- Arreta prozesu osoan (prebentzioa, detekzioa, arreta, babesa, errekuperazioa) toki-eremuan esku hartzen dutenen artean **komunikazioa hobetzea**, lankidetzaz ahalbidetzea eta emakumeen aurkako indarkeriaren aurreko konpromisoa areagotzea.
- Emakumeen aurkako indarkeriak Etxaurin duen eraginari buruzko **informazio erreala**, eguneratua eta alderagarria izatea, indarkeriari aurre egiteko beharrezkoak diren hobekuntzak identifikatuz eta bideratuz.
- Emakumeen aurkako indarkeriaren arloko **esku-hartzea profesionalizatzea**, biziraun dutenak ahalduzko lagungarria izan dadin.
- **Publikoki indarkeria gaitzesten** dela adieraztea eta herritarrak errealitate horrek Etxaurin duen inpaktuaz **sentsibilizatzea**, horri buruz dauden aurreiritzi eta estereotipo matxista eta misoginoak kenduz.
- Udalerriko eremu eta espazio publiko guztietan eraso sexistak prebenitzea.

- Herritarrak sentsibilizatzea, eraso sexistak emakumeen aurkako indarkerien adierazpentzat eta mundu guztiaren erantzukizuntzat har ditzaten.
- Nola jokatu behar den jakitea eta eraso-egoera bakoitzari erantzun egokia ematea.
- Nola koordinatu behar den jakitea, erasoak jasan duen emakumeari arreta onena emateko.
- Komunikazioari erantzuteko urratsak eta funtzioak finkatzea.

4. EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN KONTZEPTUALIZAZIOA PROTOKOLOAN

Protokolo honen ondoreetarako, **emakumeen aurkako indarkeriatzat** jotzen da emakumeen aurkako indarkeria, emakume izateagatik edo indarkeria horri modu neurrigabean eragiten dionean, generoagatiko bereizkeriaren adierazpen gisa, eta izaera **fisiko, psikologiko, sexual edo ekonomikoko** kalteak edo sufrimenduak eragiten dituen edo ekar ditzakeenean, mehatxuak, larderiak eta hertsapenak edo askatasuna arbitrarioki kentzea barne, bizitza publikoan edo pribatuan.

Indarkeriaren biktima diren emakumeen kontzeptuaren barruan sartzen dira neskatila adingabeak.

Emakumeen aurkako indarkeriak gure inguruan gertatzen diren giza eskubideen urraketarik larrienetako bat dira, NBEk adierazten duen bezala.

Emakumeen eta gizonen arteko botere-harremanen desorekaren adierazpen bat dira, edozein gizarte demokratikoren garapenerako oztopo argia, emakumeak menderatzea eta diskriminatzea ekarri duena.

Emakumeen aurkako indarkeriak gizarte heteropatriarkalen egiturako fenomeno dira, eta gizonek emakumeekiko dituzten nagusitasun eta abusu jokabideak justifikatu dituzten balio eta arau soziokulturaletan oinarritzen dira. Indarkeria horiek normaltasun kutsu batez jantzi dira, gizonak emakumeak baino gehiago direla uste delako, rolen esleipen desberdinarekin bat etorritik. Barrutik sortzen dira, eta diseinatutako patroien pean bizikidetzako egonkortzeko elementu gisa jarduten dute. Gizarte-kontrolerako tresna dira, desberdintasun horri eusteko eta iraunarazteko.

Emakumeen aurkako indarkerien adierazpenak eta indarkeria horiek pairatzen dituzten emakumeen esperientzia pertsonalak hainbat faktoreren mende daude, hala nola jatorri

etnikoa, klase soziala, adina, sexu-orientazioa, aniztasun funtzionala, nazionalitatea eta erlijioa.

Emakumeen aurkako indarkeriak diskriminazioak ezabatuz bakarrik ezaba daitezke. Emakumeen ahalduntzea funtsezkoa da kaltetutako emakumeen prebentziorako eta biziraupenerako, bai eta haurrak, gazteak eta helduak berdintasunean eta askatasunean prestatzeko hezkuntza ere.

Berdintasunezko gizarteetarantz egindako aurrerapenak eta teoriaren eta mugimendu feministaren ekarpenek azaltzen dute, neurri handi batean, emakumeen aurkako indarkeriak deslegitimatatu eta birkontzeptualizatu egin behar direla, errotik erauzteko lan egin behar den lehen mailako arazo sozial eta politiko gisa.

4.1 TERMINOLOGIA

Emakumeen aurkako indarkeria, emakumeen aurkako indarkeriaren aurka jarduteko apirilaren 10eko 14/2015 Foru Legearen arabera:

"Emakume izateagatik edo neurri kanpo eragiten dielako gauzatzen da, generoagatik diskriminazioaren adierazpen gisa, eta ondorio gisa emakumeentzako kalte edo sufrimendu fisiko, sexual edo psikologikoa izan dezakeena, bai eta ekintza horien mehatxuak, hertsapena edo askatasuna arbitrarioki kentzea ere, bizitza publikoan nahiz pribatuan gertatzen badira".

Emakumeen aurkako indarkeriaren adierazpenak:

Bikotekidearen edo bikotekide ohiaren indarkeria, sexu-indarkeriaren adierazpen desberdinak, feminizidioa, emakumeen eta neskatuen salerosketa, prostituzioa eta/edo sexu-esplotazioa, gaztetan ezkontzea, ezkontza hitzartua edo behartua, emakumeen genitalen mutilazioa eta gai horri buruzko araudian jasotako beste edozein modu.

Adierazitako **indarkeria moduen ondorioa** kalte fisikoa, sexuala, psikologikoa edo ekonomikoa da.

Emakumeen aurkako indarkeria motak:

Emakumeen aurka gauzatzen dira, emakumeak izateagatik: fisikoak, psikologikoak, afektiboak, sexualak, ekonomikoak eta sozialak (harremani dagokienez ez ezik, komunikabideen mezuen, publizitatearen, bideo-jokoen, erakundeetako ordezkarien, esparru publikoan erreferentziazkoak diren pertsonen, elizaren, hezkuntzaren eta abarren bidez ere sartuko lirake erasoak).

- **Harreman-esparru** hauetan gerta daitezke: bikotekidea, familia, lana eta komunitatea (horretan kokatuko lirake jaiak).

- **Lurralde-eremuak:** udalerrarena berarena, baina eraso sexisten aurkako Mahaiak udalerritik kanpo gertatutako kasuak baloratu ahal izango ditu, baldin eta udalerriko emakumeei eragiten badiete.

Halaber, beste udalerrri batzuetan gertatutako emakumeen aurkako indarkeria-kasuetan, udalek gaitzespen-adierazpenak bidaltzen badituzte eta atxikimendua eskatzen badute, adierazpen hori talde politiko guztiei bidaliko zaie. Erantzun azkarra behar izanez gero, atxikimendu hori Alkatetzaren eta ordezkari-organoen irizpidera bidali ahal izango da.

Indarkeria-mailak, intentsitatearen arabera:

1. **Intentsitate handia:** kolpeak, jipoiak, bortxaketa-saiakera, bortxaketa eta hilketa.

2. **Intentsitate ertaina eta txikia:**

- Deseroso sentiarazten duten begiradak eta portaerak, baimenik gabeko gorputz-ukituak, estutzea, kontrolatzea, jeloskortasuna, mehatxuak, xantaiak...
- Iruzkiri iraingarriak eta iraingarriak, hitzezko abusuak, irainak, isekak, pertsonari buruzko iruzkiri mespretxuzkoak, "Pertsona edo talde bat barregarri uztea helburu duten piropro desegokiak.
- kontaktu fisikorako onartzen ez diren moduak, ukituak jasaten dituen pertsonari deseroso, bortxagarri edo atsegin ez zaizkion nahi gabeko ukituak.
- Sinbolo sexista iraingarriak erakustea.

Eraso sexistak

- Erasoa bat pertsona batek beste batekiko duen botere-abusua da: ez da gaizki-ulertu bat, ezta gatazka bat ere.

- Erasoa bat gertatzen da pertsona bat erasotua sentitzen denean; bakoitzak bere mugak ditu, eta horiek aldakorak eta subjektiboak dira. Ez da zilegi inoren mugak zalantzan jartzea.

- Ezerk ez du justifikatzen eraso bat (ez drogek, ez portaerak, ez egoteko edo jarduteko moduak...). Ez!

- Patriarkatua botere-harremanen sistema bat da, eta egoera pribilegiatua ematen die gizon gisa sozializatutako pertsonari. Logika horri jarraituz, gizonak emakumeen gaineko eskubideak dituzte, eta horrek nagusitasun-egoeran jartzen ditu. Horrek ez du esan nahi pertsona guztiek botere hori erabiltzen dutenik, baina bai botere hori erabiltzeko eskubidearekin sinets dezaketela.

- Erasoa jasan duten pertsonak ez dira "biktima pasiboak", "bizirik atera direnak" baizik. Horregatik, haien baimenarekin jardungo dugu beti, haien erabaki pertsonala errespetatuz (adingabeen kasuan, familiaren erabakia ere errespetatuz).

Eraso sexistak normalizatuta egon dira eta jarraitzen dute; hala, askotan, jokabide horiek ez dira botere-abusutzat hartzen, eta ez dira larderiazkotzat hartzen. Nahiz eta gero eta gutxiago toleratzen diren eta, oro har, gizartearen iruditerian eraso sexistak ez diren emakumeen

aurkako indarkeriarekin lotzen. Horregatik, garrantzitsua da halakoak prebenitzea eta gertatzen direnean jardutea, inolako zirkunstantziarik egon gabe horiek justifikatzeko edo legitimatzeko.

Sexu-erasoak

Eraso sexisten adierazpen larrienetako bat **sexu-indarkeria** da: **baimendu gabeko edozein sexu-ekintza**, indarkeria, larderia, prebalentzia edo manipulazio emozionala tartean dela, sexu-harremanak erakustea, behatzea eta inposatzea barne. Emakumeen eta neskatoen aurkako sexu-indarkeriaren adierazpenak sexu-erasoa, sexu-abusua eta sexu-jazarpena dira:

Sexu-erasoa: sexu-askatasunaren aurkako delitua, non indarkeria edo larderia dagoen eta biktimaren baimenik ez dagoen. **Bortxaketa** indarkeriaz edo mehatxuz pertsona batekin sexu-harremanak izatea da. Bai eta Zigor Kodearen 179 artikuluan jasotakoa: bortxaketa sexu-eraso bat da, baginatik, uzkitik edo ahotik, gorputz-adarrak edo objektuak lehen bi bideetako batetik sartzean datzana (Zigor Kodearen 179. artikulua).

Sexu-abusua: indarkeriarik edo larderiarik gabe egindako sexu-askatasunaren aurkako delitua eta biktimaren baimenik gabe.

Sexu-jazarpena: sexu-askatasunaren aurkako delitua, nagusitasun-egoeraz baliatuz sexu-mesedeak eskatzeko jokabideak barne hartzen dituena

Beraz, sexu-erasoak jasotzen dituzten egoera guztiak sexu-erasotzat hartzen dira, "Saiakuntza" edo "amaituta" kalifikazioa aipatu gabe, eta, hala badagokio, beste instantzia batzuek ebatziko dute.

5. ESKU-HARTZEKO IKUSPEGIA ETA EREDUA

Eraso sexisten aurkako edozein jardueratan, honako irizpide hauei jarraituko zaie:

- Emakumearen babesa eta informazioaren konfidentziasuna. Erasoa adingabe bati gertatzen bazaio, familiarekin harremanetan jarriko da.
- Bizirik atera den pertsonaren iritzia, intimitatea eta jarduteko moduari buruzko erabakiak errespetatzea.
- Koordinazio eta jarduketa homogenea.
- Erasotzailearen identifikazioa
- Zurrumuruak saihestu eta eten.
- Ez birbiktimizatu.

LARRIALDI - ETA/EDO LARRITASUN-EGOERETARAKO ERREFERENTZIA-TELEFONOAK:

112 SOS Nafarroa telefonoa: larrialdiak Koordinatzeko Zentrala

Berehalako arriskua edo larritasun handiko egoeretan, eta horren ondorioz, emakumeek premiazko jarduketa bat behar badute, larrialdietako 112 SOS Navarra telefono-zenbakiaren bidez jakinaraziko da. Horrela, arreta-prozesu osoa martxan jartzen da modu bateratu, doako, azkar eta integralean.

Arretarako telefonoa: 016:

Genero indarkeriaren ondoriozko tratu txarren biktimei laguntzeko telefonoa.

Emakumeen Arreta Juridikoko Zerbitzua (SAM):

Emakumeen aurkako indarkeria kasuetan informazioa, aholkularitza, laguntza eta laguntza juridikoa emateko doako zerbitzua: 948 22 14 75

Genero-indarkeriaren biktimei arreta integrala emateko taldea (EAIV):

Iruñerriko, ipar-mendebaldeko eta ipar-ekialdeko eremuak:

- Helbidea: c/Etxaburura 27, 31013 Berriozar

Telefonoak: 948 00 49 52 eta 948 00 49 53

- Posta elektronikoa: eaiv.comarca@pauma.es, eaiv.norte@pauma.es

Arretarako ordutegia: astelehenetik ostegunera 8:00etatik 19:00etara eta ostiraletan 8:00etatik 17:00etara.

II. ZATIA: JARDUKETA KOORDINATUKO PROTOKOLOA

1. PREBENTZIO OROKORREKO PROZEDURA

Espazio publikoak emakumeentzako espazio libre gisa pentsatu behar dira, erasoak onartuko ez diren gune gisa. Gainera, beharrezkoa da Erasoen Aurkako Mahaia osatzen duten alderdi guztiek beren erantzukizunak ezagutzea eta beren gain hartzea.

UDALAREN ERANTZUKIZUNAK:

- Berdintasun-kanpaina bat garatzea: adierazpenak, bandoak, kartelak kaleetan, elkarteetan, tabernetan, dendetan, jai-programetan, esku gorridun pinak, eranskailuak, etab.
- Berdintasuna sustatzen duten jarduerak programatzea.
- Nafarroako Berdintasunerako Institutuaren kanpainan parte hartzea "eta" Nafarroako •• Gobernuan edo beste erakunde batzuekin (EELL, kolektiboak, GKEak, etab.) egiten diren jaietan parte hartzea.
- Eragile giltzarriak prestatzea, bakoitzak arlo horretan betetzen duen zeregin zehatzari erreparatuta.
- Izendatutako udal-zerbitzuak koordinatzea (prebentzio orokorrean)
- Jaietan hizkuntzaren eta irudien erabilera ez-sexistari buruzko aholkularitza eta jarraipena egitea, bai Udalak zuzenean egiten dituen ekintzetan, bai kanpoan kontratatzen dituenetan.
- Erasoen aurkako jarraibideak jasotzen dituzten gidak egitea.
- Gidak, eskuliburuak eta abar garatzea emakumeentzat, herritarrentzat, kolektiboentzat eta gizarteentzat.

PROTOKOLO HONETAN PARTE HARTZEN DUTEN ERAKUNDEEN ETA KOLEKTIBOEN ERANTZUKIZUNAK

- Udalak antolatutako prestakuntzan eta eraso sexisten aurkako Mahaiaren sentsibilizazio-kanpainan parte hartzea, proposamenak eginez eta premien arabera deitutakoan lagunduz.
- Eraso sexisten gaitzespena eta erantzuna integratzea bere jarduera guztietan.

2. ESKU-HARTZE OROKORREKO PROZEDURA

Honako hauek dira eraso sexisten kasuan egiten diren jarduera guztietarako:

Erasotua babestea

**Haien iritzia eta nahiak errespetatzea eta
konfidentzialtasuna gordetzea**

Koordinazioa

Erasotzailearen identifikazioa

Zurrunurruak saihestea eta moztea

2.1. ERANTZUNA INTENTSITATE ERTAINEKO/BAXUKO ERASO BATEN AURREAN

Zergatik jardun?	<ul style="list-style-type: none"> - Erasotuari laguntzeko eta babesteko - Erantzuna koordinatzeko. - Eraso sexistak desagerrarazteko - Egiteko erantzukizuna duzulako.
Noiz jardun behar dugu?	<ul style="list-style-type: none"> - Erasoa jasaten duen emakumea zu bazara - Norbait hurbiltzen zaizunean eraso egin diotela esanez, edo txosna, taberna edo kalean norbait emakume bati eraso edo enbarazu egiten ari zaiola ikusten duzunean.
Nork eman dezake erantzuna?	Edozein pertsona edo kolektibo
Zer egingo dugu?	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Erasoa jasan duen emakumea bazara</u>: eskatu laguntza zurekin dagoenari edo zugandik hurbilen dagoenari. 2. <u>Beste pertsona bat bazara</u>: entzun, aztertu kasua eta errespetatu eraso jasan duen emakumearen erabakia, intimitatea eta konfidentziasuna. 3. Erasotuari laguntza behar duen galdetu. Ezetz esaten badu, ez jarraitu tematzen, baina babestu. 4. <u>Baietz esaten badu</u>, eskaini iezaiozu laguntza eta lagun iezaiozu. 5. Erasotzailea/k erasoaren lekutik kanporatzea sustatu, eta alde egiteko eskatu. Ez badu kasurik egiten, saiatu ahalik eta jende gehien biltzen. Kasurik egiten ez badu, deitu 112 telefonora erasotzailea pertsonatu eta identifikatzeko.

2.2. INTENTSITATE HANDIKO ERASO BATEN AURREKO ERANTZUNA

Zergatik jardun?	<ul style="list-style-type: none"> – Erasotuari laguntzeko eta babesteko – Erantzuna koordinatzeko – Egiteko erantzukizuna duzulako.
Noiz jardun behar dugu?	<ul style="list-style-type: none"> – Eraso sexista bat ikuten denean. – Norbait laguntza bila hurbiltzen denean. – Eraso sexista bat gertatu dela jakiten duzunean.
Nork eman dezake erantzuna?	Edozein pertsona edo kolektibo.
Zer egingo dugu?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eraso jasan duen emakumea bazara, eskatu laguntza zurekin dagoenari edo zugandik hurbilen dagoenari. Premiazko arreta eska dezakezu 112 telefonoan. 2. Eraso bat gertatzen ari dela ikusten duzunean, erasotuairengana hurbildu eta galdetu laguntzarik behar duen. Norbait laguntza eske badator, eman lehentasuna. 3. Entzun arretaz eta errespetuz. Eman iezaiozu laguntza emozional guztia, ez utzi bakarrik. 4. Premiazko laguntza behar badu, deitu 112 SOS Navarra telefonora. Geratu berarekin haiek iritsi eta erasotzailea identifikatu arte. 5. Berehalako laguntzarik behar ez badu, galdetu ea salaketarik jarri nahi duen. Salaketa jarri nahi badu, deitu 112 SOS telefonora.
Bortxaketa bada, jakinarazi behar diozu ez aldatzeko arropa, ez garbitzeko; ahoko bortxaketa izan bada, ez edateko eta ez jateko, erasotzailearen aurkako frogak desagertu daitezkeelako.	
Foruzaingora, Ospitalera edo Osasun Zentrora (biak 112) joan behar badu, jakin behar du ofiziozko salaketak jartzen direla.	
EZ BADAQUI salaketa jarri ala ez:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Indícale 1. Adieraz iezaiozu ez dituela frogak desagerrarazi behar zer egingo duen erabaki arte. 2. Eskaini 112 SOS Navarra telefonoa, zerbitzu eta baliabideen berri eman diezaioten	
OSO GARRANTZITSUA:	
Erasoa jasan duten pertsonak adingabeak badira, deitu gurasoei eta/edo tutoreari berehala, eta jarraitu ezarritako protokoloari.	

2.3. ERAKUNDEEN ERANTZUNA

Udalak ez du bat-bateko erantzunik emango jasotako informazioa egiaztatu arte, nahiz eta komunikabideen presioa egon.

Erasoa jasan duen emakumearen pribatutasuna errespetatuko da beti.

Gertakariaren larritasunaren eta ondorio publikoaren arabera, garrantzitsua da kontuan hartzea garrantzitsua dela jarrera publikoa ahalik eta lasterren amaituta egotea, erakundeak gertakariaren berri izan duenetik. Sexu-eraso eta/edo kasu larrietan, Nafarroako Berdintasunerako Institutuarekin koordinatu behar da, kasu horietarako protokolo espezifikoak baitu.

JARDUTEKO IBILBIDEA

Alkatetzak, talde politiko guztien izenean:

1. **Eraso sexisten aurkako Mahaia deitu edo eratuko du:** Alkatetza, Berdintasuna eta Etxauribarko Asanblada Feminista. Adierazpen Instituzionalerako proposamen bat egingo da. Mahai hori izango da udalak beste eragile instituzional edo sozial batzuei emango dien informazio-iturri bakarra.

Udalak onartutako Adierazpenean oinarritutako prentsa-ohar bat helaraziko die tokiko, foru-aldundiko eta estatuko (egoki iritziz gero) komunikabideei (irratia, telebista, idatzia).

Hedabideek Alkatetzari elkarrizketak eskatzen badizkiote, Adierazpen Instituzionalaren edukia irakurri edo erreproduzituko da.

Eraso Sexualen Aurkako Mahaiak baloratuko du, kasuak hala eskatzen badu, prentsaurrekoa egitea komeni den, eta bera izango da bertaratuko dena.

Halaber, beste udalerrri batzuetan gertatutako emakumeen aurkako indarkeria-kasuetan, udalek gaitzespen-adierazpenak bidaltzen badituzte eta atxikimendua eskatzen badute, adierazpen hori talde politiko guztiei bidaliko zaie.

2. **Ezohiko Osoko Bilkura deituko du:** adierazpen Instituzionala onartzea eta kontzentrazio ofizialerako deialdia egitea. Udala herri-ekintza gauzatzeko pertsonatzen den erabakitzen da (erabaki hori atzeratu daiteke, kasuaren arabera).
3. Udalaren webgunean eta beste komunikazio-euskarri batzuetan gertatutakoari leku nagusi bat emango zaio.
4. Udaletxeko fatxadan esku lila/gorria duen pankarta edo olana bat jartzea erabakiko da.
5. Banderak haga erdian jarri ala ez erabakiko da, eta zenbat denboran.

6. Gainerako toki-erakundeei Adierazpen Instituzionala bidaliko zaie, atxikitzea eskatzeko.
7. Herritarrei eskerrak emateko ohar bat argitaratuko da, eraso sexisten aurkako mahaiak sinatuta.
8. Eskerrak emateko ohar bat bidaliko zaie Adierazpen Instituzionalera atxiki diren udal guztiei, eraso sexisten aurkako mahaiak sinatuta.

2.4. ERAILKETA ETA ERASO OSO LARRIEN AURREAN ERANTZUTEA

Nahiz eta jarduna eraso larrien kasu guztien antzekoa izango den, duten larritasunagatik eta gertakariaren eragin publikoagatik, Udalaren jardunak ahalik eta azkarren amaituta egon beharko du, Alkatetzak gertakariaren berri izan duenetik zenbatzen hasita. Hilketaren berri izan ondoren, 36 orduko epe gomendagarria aurreikusten da, betiere gertatutakoari buruzko informazio ofizial egiazkoa eta nahikoa bildu bada.

Erantzun bat eman ahal izateko, eraildako emakumearen familiaren borondatea hartuko da kontuan. Erasotzailearengan jarri behar da fokua, ez eraildakoarengan.

Jarraitu beharreko urratsak:

1. Ikerketa bere gain hartu duen polizia-kidegoaren bidez baieztatzea gertaera hori.
2. Bizirik atera den emakumearekin eta/edo haren familiarekin harremanetan jartzea, elkarriketa pertsonalizatu baten bidez:
  - a) Gertakariaren ondorioz sor daitezkeen beharrei (juridikoak, psikologikoak, baliabideei eta laguntzei buruzko informazioa, seme-alabentzako arreta, etab.) berehalako erantzun profesionala ematen zaiela egiaztatzea eta bermatzea.
  - b) Biktimaren edo familiaren baimena eskatzea, udalerrian gertatutakoa gaitzesteko jarduketa publikoak egiteko (haren denborak eta egoeraren bizipena errespetatuz).
3. Ezohiko Udalbatzaren deialdia, emakumeen aurkako indarkeria gaitzesteko testu bat onartzeko, eta gaitzesteko kontzentrazio baterako deia. Saio horretan erabakiko da toki-erakundea zigor-arloko prozeduran aurkezten den herri-akzioa egikaritzeko, eta erabaki hori

biktimari edo familiari jakinaraziko zaio. Gomendagarria da biktimaren edo familiaren baimena izatea.

4. INAI/NBIrekin harremanetan jartzea, jarduerak koordinatzeko.
5. Udal bando, ohol, web, gerezi Lilak eta abarren bidezko arbuio-kontzentrazioarako deialdia. Deialdi honetan, Udalbatzak onartutako gaitzespen-testua irakurri ahal izango da.

Mobilizatze deialdia

- 1.- Mobilizazioa deituko du Eraso Sexisten Aurkako Mahaiak plazan
- 2.- Adierazpen Instituzionala irakurriko da.

Emakumearekiko eta bere inguruarekiko harremana.

Udalak gainerako erakundeekin koordinatuta jardungo du, eta eraildako emakumearen hurbileko ingurunearekin harremanetan jarriko da, eskura dituen baliabide posibleen berri emateko, eta baliabide horiek eskuratzeko erraztasunak emateko.

3. INFORMAZIOAREN TRATAMENDUA

Informazio guztia konfidentziala izango da, eta kasu horretan zuzenean esku hartzen duten pertsonak baino ez dituzte indarkeria jasan duen emakumearen edo haren erasotzailearen identifikazio-datuak ezagutuko.

Era berean, Udalak eta Protokoloan inplikaturako gainerako erakundeek ez dute emango biktima bere inguruarekin identifikatu edo erlazionatu dezakeen informaziorik, intimitaterako eskubidea zaintzeko eta biktimizazio bikoitza saihesteko; erabilitako/sufritutako indarkeria mota identifikatzen duten datu orokorrak baino ez dira emango, hartutako neurriak justifikatzeko beharrezkoa baita.

KOMUNIKATZEKO KONTUAN HARTU BEHARREKO ALDERDIAK

- **Indarkeria matxista, indarkeria sexista edo emakumeen aurkako indarkeria** terminoa erabili, genero-indarkeria edo etxeke indarkeria bezalako terminoak alde batera utzita, arazoaren erroa hutsaltzen duten kontzeptu nahasgarriak baitira.

- Erantzun publikoa adosteko orduan, garrantzitsua da erasoja jasan duen emakumearen iritzia kontuan hartzea.
  - Oso ondo adostu behar da zer esan eta zer ez, bizirik atera direnen nortasuna gordetzeko.
  - **Erasoaren jatorria** eta egiturazko izaera agerian uztea: ez dira gertakari isolatuak, baizik eta emakumeen eta gizonen arteko botere-harremanekin dute zerikusia, eta harreman desberdin horiek mantentzea eta indartzea dute helburu.
- Ez da espekulatu behar erasoaren arrazoiei buruz: itxura fisikoa, jeloskortasuna, erasotzailearen edo biktimaren izaera.
- Beldurra bultzatzen duten eta emakumeen askatasuna mugatu dezaketen diskurtsoak saihestu behar ditugu, beldurra ere emakumeak kontrolatzeko modu bat baita. Gainera, emakumeen ahalduntzea eta elkartasun-sareak antolatzea bultzatuko duen diskurtsoaren alde egin behar dugu.
- Alde batera utziko ditugu emakumea eraso baten erruduntzat jotzen duten diskurtsoak, haren portaera, janzkera, erasotzailearekiko harremana eta erasoja gertatu den ordutegia aipatuz.
  - **Erasotzailea da erantzule bakarra**, eta argi geratu behar du ez dagoela profil zehatzik: aberatsa edo pobrea, lankidea edo goragokoa, ikaskidea, hemen jaioa edo atzerritarra izan daiteke.
  - Ez da aipatuko erasoja jasan duen emakumearen jatorria edo kultura, ezta erasotzailearena ere, garrantzitsua ez delako eta xenofobia eta arrazismoa bultzatzen dituelako soilik.
  - Oso ondo adostu behar da zer esan eta zer ez, erasoja jasan duen emakumearen nortasuna babesteko. Bere bizipena publiko egin nahi duen ala ez eta nola egin nahi duen azalduko du.
  - Batzuetan zaila izaten da berehalako erantzuna prestatzea; izan ere, batzuetan erasoaren berri izaten da, behin erasoja amaituta. Erasojak gertatu eta egun batzuetara salaketa jartzeak ez dio indarririk kentzen salaketari.
  - **Mobilizazioen** deialdiaren helburua da gertakari matxista horien inguruko isiltasuna haustea, kontzientzia eta sentsibilizazioa sortzea.

4. ERANSKINAK

- I. Eraso sexista baten aurkako erantzuna
- II. Emakume erasotuaren datu pertsonalen eskaera
- III. Larrialdietan, non eskatzen dut laguntza?
- IV. Indarkeria sexistaren biktimentzako zerbitzuak, prestazioak eta laguntzak
- V. komunikatu ofizialen ereduak:
  1. Eredua: jendaurreko komunikatua hilketa matxista baten aurrean
  2. Eredua: jendaurreko komunikatua eraso matxista baten aurrean
  3. Eredua: eraso matxistari uko egiteko deialdiaren testua